

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

САВІН РУСЛАН СЕРГІЙОВИЧ

УДК 339.727.22:[334.758.4:631](043.3)

**ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ АГРОХОЛДИНГІВ
НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ПРОДУКЦІЇ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Сідоров Вадим Ігоревич,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин, декан факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Яценко Ольга Миколаївна,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу

доктор економічних наук, доцент
Халатур Світлана Миколаївна,
Дніпровський державний аграрно-економічний
університет Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

Захист відбудеться «04» червня 2019 року о 10 годині 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.051.25 у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд. 234.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий « 04 » травня 2019 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

Н. І. Гончаренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування теми дослідження. Глобалізаційний розвиток загальносвітових аграрно-економічних процесів призвів до зростання конкуренції між товаровиробниками різних країн. Посилення конкуренції на зовнішніх продовольчих ринках вимагає пошуку нових форм організації співпраці на глобальному ринку сільськогосподарської продукції. Перспективним у напрямі вирішення проблем підвищення ефективності діяльності та забезпечення зростання експортних можливостей міжнародного аграрного бізнесу може стати міжфірмова інтеграція підприємств, зокрема, міжнародних агрохолдингів і питання удосконалення фінансування їх діяльності, що нададуть можливості агроформуванням бути конкурентоспроможними та розширювати свою присутність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Сучасне фінансове середовище, в якому функціонують агрохолдинги, вимагає ефективної системи управління фінансовими ресурсами, їх фінансового забезпечення для реалізації фінансової політики компаній. Для активної економічної інтеграції країни, адаптації міжнародних аграрних холдингів до умов функціонування бізнесового середовища, що склалися в масштабах світової економіки, необхідним є формування і реалізація стратегії фінансового забезпечення в контексті трансформації економічних і фінансових відносин у країні та з урахуванням глобалізаційних трендів світової економіки. Отже, дослідження особливостей, поглиблення науково-теоретичних засад фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів у глобальних умовах розвитку й обумовлює актуальність теми дослідження.

Сучасні розробки у сфері фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів ґрунтуються на теоретичній і методологічній базі досліджень таких зарубіжних і вітчизняних дослідників, як В.Я. Амбросов, О.М. Балтремус, О.В. Боднар, Н.І. Бурлаки, В.Л. Валентинов, В.В. Гончаренко, Н.М. Давиденко, О.І. Даций, С.Ф. Дем'яненко, О.А. Довгаль, Арнім Кун, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, І.Ю. Матюшенко, О.В. Олійник, О.М. Петрук, Т.О. Осташко, М.І. Пугачов, П.Т. Саблук, В.І. Сідоров, В.В. Стадник, О.М. Шпичак, О.М. Яценко та інших. Але у провідних наукових центрах не спостерігається єдиної думки стосовно перспективності розвитку фінансування агробізнесу шляхом тотальної корпоратизації сільськогосподарських підприємств за рахунок активізації діяльності агрохолдингів.

Проблеми фінансових умов забезпечення стратегічних напрямів розвитку великих агропромислових формувань України знайшли відображення у дослідженнях зарубіжних і вітчизняних учених, зокрема: В. Андрійчука, І. Бланка, А. Войтюка, Р. Вільдт, О. Гудзя, О. Єранкіна, О. Захарчука, Д. Еліот, Дж. Кіан, С. Колеса, Д. Крисанова, П. Лайка, Дж. Мітчел, М. Огійчука, В. Опаріна, Г. Підлісецького, О. Терещенка, Р. Хітчінса, С. Халатур, С. Циганова, С. Якубовського та інших сучасних учених-економістів і практиків.

Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, недостатньо уваги приділено дослідженню питань фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції. Ці обставини обумовили вибір теми дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин» (№ державної реєстрації 0116U001990), у межах якої здійснено дослідження особливостей фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів у глобальних умовах розвитку (довідка № 124-09/18 від 12.09.2018).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад дослідження фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та обґрунтування організаційно-економічного механізму фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Відповідно до мети дослідження в дисертаційній роботі поставлено і вирішено такі **завдання**:

- дослідити теоретичні аспекти еволюції розвитку та специфіки діяльності агрохолдингів у системі світового господарства;
- охарактеризувати фінансові інструменти забезпечення діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції;
- систематизувати методичні підходи щодо оцінювання рівня капіталізації діяльності міжнародних агрохолдингів у світовій економічній системі;
- ідентифікувати передумови, чинники та наслідки процесів корпоратизації аграрного сектору глобальної економіки;
- проаналізувати вплив грошових потоків на масштаби діяльності міжнародних агрохолдингів;
- провести кластеризацію міжнародних агрохолдингів за результатами фінансово-економічної діяльності на глобальному ринку сільськогосподарської продукції;
- дослідити особливості розвитку українського агропромислового комплексу в умовах світових інтеграційних процесів;
- визначити фінансові умови забезпечення стратегічних напрямів розвитку великих міжнародних агропромислових формувань в Україні;
- розробити організаційно-економічний механізм фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Об'єктом дослідження є діяльність міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції.

Предметом дослідження – особливості фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів в глобальних умовах розвитку.

Методи дослідження. У процесі дисертаційного дослідження було використано такі наукові методи: діалектичний – для дослідження особливостей еволюції розвитку та специфіки діяльності агрохолдингів на ринку сільськогосподарської продукції (п. 1.1); аналіз і синтез – для виявлення взаємозв'язку зовнішньої торгівлі з перевагами участі країни в інтеграційних об'єднаннях та визначення фінансових інструментів забезпечення діяльності міжнародних агрохолдингів (п. 1.2); системних підхід – для систематизації методичних підходів щодо оцінювання рівня капіталізації діяльності агрохолдингів (п. 1.3); тренд-аналіз – для визначення трендів прямих

іноземних інвестицій (п. 2.2); індукції та дедукції – для оцінки компаративних переваг у зовнішній торгівлі агропродовольчими товарами України (п. 2.1, 3.3); кластерний аналіз – для кластеризації міжнародних агрохолдингів за результатами фінансово-економічної діяльності на глобальному ринку сільськогосподарської продукції (п. 2.3, 3.2); кореляційно-регресійний аналіз – для розробки макроекономічної багатофакторної моделі розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах євроінтеграції (п. 3.1); графічний і табличний методи – для визначення взаємозв'язку між показниками фінансової діяльності міжнародних агрохолдингів (п. 1.1-3.3).

Інформаційною та статистичною базами роботи є монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, інформаційні звіти та доповіді таких міжнародних організацій, як Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО), база даних ООН з міжнародної статистики торгівлі товарами, Світова організація торгівлі, Всесвітній банк, матеріали Державної служби статистики України та інші.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні науково-теоретичних засад дослідження фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та обґрунтуванні організаційно-економічного механізму фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Конкретні наукові результати, що розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми, яка досліджується, і характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

удосконалено:

- методичний підхід до дослідження інвестиційної привабливості світових агрохолдингів у глобальних умовах розвитку через їх кластеризацію за результатами фінансово-економічної діяльності за такими показниками, як рівень левериджу, рівень рентабельності, рівень забезпеченості матеріальними активами, рівень не боргового податкового забезпечення, рівень інтенсивності капіталу, рівень інфляції, рівень ризику і темп зростання, що дозволило визначити п'ять груп міжнародних агрохолдингів, для яких проведено аналіз їх слабких та сильних сторін, побудовано класифікаційні функції та моделі аналізу часових рядів, які формують множину прогнозних значень показників функціонування агрохолдингів;

- організаційно-економічні засади формування стратегічних напрямів розвитку найбільших міжнародних агрохолдингів України, що входять до певного кластеру, а саме розроблено стандартизований алгоритм, який здійснюється у такій послідовності: визначення сценаріїв їх розвитку, розрахунок ймовірностей їх переходу з одного кластеру до іншого, побудова матриці стратегічних рішень та розробка стратегічних рішень з урахуванням можливостей їх фінансування, що дозволяє сформулювати ефективні з точки зору покращення управлінських рішень стратегію та тактику;

дістали подальшого розвитку:

- теоретичний підхід до розуміння сутності та специфіки діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції за рахунок обґрунтування моделі вертикально інтегрованого агрохолдингу із

включенням сировинного виробництва в якості його структурного підрозділу, що, на відміну від існуючих, надає переваги в реалізації аграрних проектів, спрощуючи отримання кредитних ресурсів, полегшуючи контроль за фінансовими потоками і забезпечуючи ефективнішу реалізацію стратегічних рішень;

- методичний інструментарій комплексного оцінювання рівня капіталізації діяльності міжнародних агрохолдингів і перспектив їх розвитку на глобальному ринку сільськогосподарської продукції на основі використання багатофакторних методів дослідження, а саме кластерного, факторного, кореляційно-регресійного аналізів і прогнозування, що дозволило змодельовати три сценарії розвитку міжнародних агрохолдингів (стандартний, оптимістичний і песимістичний) в умовах посилення конкуренції на глобальному ринку сільськогосподарської продукції;

- науково-практичний підхід до розробки заходів щодо покращення якості управлінських рішень і посилення конкурентоспроможності провідних агрохолдингів України за рахунок надання рекомендацій стосовно формування п'яти стратегій поведінки на глобальному ринку сільськогосподарської продукції - «Стратегії стабільності», «Санаційної стратегії», «Стратегії підтримки орієнтирів», «Стратегії довгострокового розвитку» та «Стратегії зниження ризику»;

- обґрунтування організаційно-економічного механізму фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції, який забезпечує перетворення вхідної інформації щодо розвитку зовнішніх (політичні, соціальні, економічні та екологічні) та внутрішніх (трудові, фінансові, організаційні та виробничі) чинників у ефективну розробку стратегічних та тактичних рішень щодо фінансування їх діяльності з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності на європейському та глобальному ринках сільськогосподарської продукції.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що викладені автором теоретичні положення й практичні рекомендації удосконалюють основу для подальших досліджень у напрямку аналізу умов фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та можуть бути використані для прогнозування їх діяльності і розробки науково-практичних рекомендацій щодо стратегічних напрямів розвитку міжнародних агропромислових формувань в Україні. Основні результати дисертаційної роботи доведені до рівня концептуальних положень, стратегічних напрямків, моделей, заходів і пропозицій щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Наукові розробки та висновки автора впроваджено в діяльність Департаменту міжнародного співробітництва Харківської міської ради при підготовці аналітичних матеріалів до зустрічей керівництва міста з іноземними делегаціями з питань розвитку міжнародного бізнесу (довідка № 719/01-03-28 від 21.09.2018); банка «Грант» при прийнятті бізнес-рішень щодо участі в інвестиційних проектах (довідка №294 від 22.09.2018).

Основні наукові положення та отримані результати дослідження використовуються в навчальному процесі для студентів факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Економіка України», «Міжнародні фінанси», що дало можливість поліпшити якість підготовки студентів за спеціальністю «міжнародні економічні

відносини», збагатити лекційний матеріал, активізувати семінарські заняття (довідка № 121-09/18 від 04.09.2018).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою. Наукові положення, висновки й рекомендації, які викладені в дисертації та публікаціях і виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення та висновки, отримані в результаті дисертаційного дослідження, викладалися автором й отримали схвалення на міжнародних науково-практичних семінарах і конференціях, серед яких: міжнародна науково-практична конференція «Економічна система України в умовах глобалізаційних викликів XXI століття (10 квітня 2018 р., м. Чернівці); XIV Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи трансформації міжнародних економічних відносин і світового господарства» (20-21 квітня 2018 року, Хмельницький-Сатанів); Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні перетворення міжнародного бізнесу» (26 квітня 2018, Харків); II Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід» (13-14 вересня 2018 року, м. Київ); XXXVIII Міжнародна науково-практична конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (29 серпня 2018 р., м. Переяслав-Хмельницький).

Публікації. Основні положення і результати дослідження викладені автором у 12 наукових працях, серед яких 4 статті у наукових фахових виданнях України (у т.ч. 3 статті, що входять до міжнародних наукометричних баз), 1 наукова стаття – у зарубіжному спеціалізованому виданні, 2 розділи у колективних монографіях і 5 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,1 друк. арк., із яких особисто автору належить 4,5 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (320 найменувань на 33 сторінках) та 4 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 247 сторінок друкованого тексту, із яких основний зміст роботи – 203 сторінки друкованого тексту, зокрема 53 таблиці та 30 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, зазначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо їх апробації.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади дослідження фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції**» досліджено теоретичні аспекти еволюції розвитку та специфіки діяльності агрохолдингів у системі світового господарства; охарактеризовано фінансові інструменти забезпечення діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції; систематизовано методичні підходи щодо оцінювання рівня капіталізації діяльності агрохолдингів у світовій економічній системі.

У результаті проведеного теоретичного узагальнення вітчизняних і зарубіжних наукових літературних джерел відзначено, що міжнародні агрохолдинги є однією зі

складових сучасних міжнародних економічних відносин. Визначено, що злиття підприємств у знов створюване об'єднання дозволяє збільшувати сукупну вартість активів і, відповідно, вартість акцій об'єднання, котирувати акції корпорації на міжнародних фондових ринках, залучати необхідні інвестиції за рахунок розміщення додатково емітованих акцій, формувати і організовувати комплексні програми розвитку, виробничі і маркетингові плани.

Аналіз існуючих підходів і наукових поглядів сучасних вітчизняних і зарубіжних учених щодо дослідження фінансового забезпечення міжнародних агропідприємств свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів. Хоча частка самофінансування господарської діяльності значна, проте її недостатньо для забезпечення всіх потреб. Досвід різних країн підтверджує, що для забезпечення розширеного відтворення, сільськогосподарські підприємства використовують залучені фінансові ресурси, серед яких значне місце займає державна підтримка. Оскільки аграрний бізнес має певні особливості, це накладає відбиток на інструменти накопичення та використання фінансових ресурсів у цьому секторі економіки.

За результатами аналізу існуючих моделей побудови агрохолдингів зроблено висновок, що основою створення агрохолдингів є модель вертикального інтегрування. На основі прямої інтеграції автором запропоновано схему, у якій початковий етап - сировинне виробництво не виділено в окрему юридичну особу, а представлений як структурний підрозділ дочірнього підприємства, що є найбільш зручною для реалізації аграрного проекту зі створенням вертикально інтегрованого аграрного холдингу, оскільки спрощує отримання кредитних ресурсів; істотно полегшує управління і контроль за фінансовими потоками; забезпечує можливість ефективніше реалізовувати стратегічні рішення.

За допомогою виконаного теоретико-логічного аналізу дослідження перспектив розвитку агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції, з урахуванням процесів сучасного світового господарства сформовано послідовність етапів, які доцільно застосовувати для аналізу питань оцінювання рівня капіталізації діяльності агрохолдингів і перспектив їх розвитку на глобальному ринку сільськогосподарської продукції. Запропоновано застосування комбінованого підходу з використанням багатофакторних методів дослідження, а саме: кластерного аналізу (зادля угруповання ряду країн за переліком ознак макроекономічних показників); факторний аналіз (для визначення основних факторів впливу на рівень розвитку країни та всього інтеграційного об'єднання); кореляційно-регресійний аналіз (для виділення напрямів розвитку над інтеграційних процесів); прогнозування (для передбачення майбутніх тенденцій розвитку та їх графічного відображення). На відміну від традиційного підходу, при якому проблема вирішується в суворій послідовності вищенаведених етапів (або в іншому порядку), системний підхід полягає у багатозв'язних процесах рішення: етапи розглядаються спільно у взаємозв'язку і діалектичній єдності. При цьому можливий перехід до будь-якого етапу, в тому числі і повернення до постановки мети дослідження.

На основі аналізу методичного апарату дослідження існуючих методологічних підходів, сформовано алгоритм оцінювання рівня діяльності агрохолдингів, який дозволяє скласти рейтинг впливу відповідних показників на глобальні процеси діяльності агрохолдингів і виявити найважливіші з них, за допомогою яких

формують стратегії їх розвитку. Таким чином, важливою умовою успішного функціонування агрохолдингу є його фінансова стійкість, забезпечення якої пов'язане з адекватною системою управління фінансовими процесами; наявністю потенціалу до самоорганізації і саморозвитку; певної міри самостійності і автономності, тобто агрохолдинг має бути цілісно сформованим і сталим організмом; ефективністю фінансового управління, обумовлену складними внутрішніми фінансовими стосунками.

У роботі процес функціонування агрохолдингів і розробку стратегічних рішень щодо збільшення їх конкурентоспроможності запропоновано розглядати з позицій системного аналізу з урахуванням зворотного зв'язку. Цільовою спрямованістю даного підходу є побудова однорідних груп кластерів на підставі аналізу показників капіталізації, отримання їх економічної інтерпретації та структурно-регіональний аналіз кластерів на основі таких етапів: 1. Дослідження однорідних груп агрохолдингів. 2. Дослідження поведінки підприємств в кластерах. 3. Прогнозування поведінки агрохолдингів. Це дозволяє скласти рейтинг впливу відповідних показників на глобальні процеси діяльності агрохолдингів та виявити найбільш важливі з них, за допомогою яких формують стратегії їх розвитку.

Таким чином, дослідження теоретико-методичних засад фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції дозволило зробити висновок, що проведення кластеризації та оцінка інвестиційної привабливості міжнародних агрохолдингів створюють підґрунтя для розробки заходів щодо удосконалення стратегії поведінки міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та зумовлюють необхідність розробки новітніх підходів до вивчення особливостей фінансування діяльності міжнародних агропромислових формувань у глобальному економічному просторі.

У другому розділі роботи **«Інвестиційна привабливість міжнародних агрохолдингів у глобальних умовах розвитку»** ідентифіковано передумови, чинники та наслідки процесів корпоратизації аграрного сектору глобальної економіки; проаналізовано вплив грошових потоків на масштаби діяльності міжнародних агрохолдингів; проведено кластеризацію міжнародних агрохолдингів за результатами фінансово-економічної діяльності на глобальному ринку сільськогосподарської продукції.

За результатами проведеного теоретико-логічного і статистичного аналізу обґрунтовано основні чинники, що впливають на діяльність міжнародних агрохолдингів, а саме: вплив на виробництво готової продукції, ресурсну складову, яка використовується для виробництва продукції, і на фінансові кошти, спрямовані на розвиток агрохолдингів. На підставі проведеного дослідження визначено показники, що характеризують діяльність агрохолдингів за основними видами продукції, використовуваної сировини, цінами, макроекономічними показниками (зміна облікових банківських ставок, інфляції) та іншими факторами виробництва.

З метою розробки стратегічних рішень щодо підвищення конкурентоспроможності агрохолдингів, вибору стратегічних перспектив розвитку агрохолдингів та ефективного використання ПП проведено кластеризацію 94 найбільших міжнародних агрохолдингів за результатами їх фінансово-економічної діяльності. Отримано 5 груп агрохолдингів: кластер 1 з високим рівнем левериджу та

зростання (GL) (4 агрохолдинги); кластер 2 з низьким рівнем розвитку (LL) (20 підприємств); кластер 3 ефективного розвитку (26 підприємств); кластер 4 стабільного розвитку (SS) (25 підприємств); кластер 5 з високим рівнем ризику та прибутковості (RP) (19 підприємств). Для кожної кластерної групи агрохолдингів надано характеристики та рекомендації стосовно стратегії поведінки на глобальному ринку сільськогосподарської продукції.

У ході дослідження з метою покращення якості управління здійснено прогнозування поведінки агрохолдингів у майбутньому на основі формування прогностичних моделей для визначення поведінки підприємств і можливих переходів між кластерами з використанням дискримінантного аналізу. Розраховані дискримінантні функції показали високу якість кластеризації і дозволили визначити класифікаційні рівняння, що надає можливість відносити нові об'єкти до існуючих кластерів і здійснювати їх прогнозування. Побудовано моделі аналізу часових рядів (таблиці 1-5), які в подальшому формують множину прогнозних значень показників функціонування агрохолдингів, що дозволяє підвищити якість оцінювання, аналізу і прогнозування розвитку агрохолдингів в умовах посилення конкурентного середовища у світі.

Таблиця 1

Моделі для прогнозування показника левериджу*

№	Агрохолдинг	Модель	Коефіцієнт множинної кореляції
1	AgroGeneration SA	$Y_1^{lev} = 0,00767 + 0,0594t$	0,73
2	MHP SE	$Y_2^{lev} = 0,76 - 0,174t + 0,0349t^2 - 0,001244t^3$	0,70
3	KSG Argo	$Y_3^{lev} = 0,126 + 0,104t$	0,71
4	ASTARTA Holding N.V.	$Y_4^{lev} = 0,504 - 0,0158t$	0,72

*Розроблено автором

Таблиця 2

Моделі для прогнозування рівня рентабельності*

№	Агрохолдинг	Модель	Коефіцієнт множинної кореляції
1	AgroGeneration SA	$Y_1^{profit} = -0,285237 + 0,039911t$	0,77
2	MHP SE	$Y_2^{profit} = 0,2293 - 0,011054t$	0,71
3	KSG Argo	$Y_3^{profit} = 0,031 + 0,188t - 0,056t^2 + 0,0038t^3$	0,69
4	ASTARTA Holding N.V.	Тренд відсутній, середнє значення 16%	

*Розроблено автором

Таблиця 3

Моделі для прогнозування рівня не боргового податкового забезпечення*

№	Агрохолдинг	Модель	Коефіцієнт множинної кореляції
1	AgroGeneration SA	відсутній тренд, середнє значення 5,5%	
2	MHP SE	$Y_4^{nd} = 0,05 - 0,00102t$	0,7
3	KSG Argo	$Y_3^{nd} = -0,0057 + 0,0143t - 0,0011t^2$	0,71
4	ASTARTA Holding N.V.	$Y_4^{nd} = 0,0287 + 0,00225t$	0,87

*Розроблено автором

Таблиця 4

Моделі для прогнозування рівня інтенсивності капіталу*

№	Агрохолдинг	Модель	Коефіцієнт множинної кореляції
1	AgroGeneration SA	$Y_1^{cap} = 0,097901 + 0,044095t$	0,76
2	MHP SE	$Y_2^{cap} = 0,796 - 0,03t$	0,85
3	KSG Argo	$Y_3^{cap} = 0,5 - 0,025t$	0,7
4	ASTARTA Holding N.V.	$Y_4^{cap} = 0,594 + 0,01056t$	0,7

*Розроблено автором

Таблиця 5

Моделі для прогнозування рівня зростання*

№	Агрохолдинг	Модель	Коефіцієнт множинної кореляції
1	AgroGeneration SA	$Y_1^{grows} = 9,4317 - 0,87536t$	0,71
2	MHP SE	$Y_2^{grows} = 2,434 - 0,093t$	0,7
3	KSG Argo	$Y_3^{grows} = 3,275 - 0,396t$	0,92
4	ASTARTA Holding N.V.	$Y_4^{grows} = 2,5192 - 0,1881t$	0,8

*Розроблено автором

За допомогою імітаційного моделювання на основі розроблених моделей здійснено прогнозування основних показників діяльності міжнародних агрохолдингів і розраховано граничні оцінки прогнозу, що дозволило запропонувати три сценарії розвитку агрохолдингів: стандартний, оптимістичний та песимістичний (табл.6).

Таблиця 6

Результати прогнозування діяльності міжнародних агрохолдингів *

Підприємство	Тип прогнозу	Lev	Profit	Tag	NonDept	Capital	Inflation	Risk	Grows
2019									
AgroGeneration SA	0	0,661	0,153	0,399	0,055	0,582	0,145	0,032	-0,197
	-	0,291	-0,067	0,245	0,055	0,318	0,155	0,036	-0,897
	+	1,031	0,374	0,552	0,055	0,847	0,135	0,026	0,603
MHP SE	0	0,37	0,107	0,602	0,038	0,466	0,145	2,056	1,00954
	-	0,32	0,051	0,521	0,028	0,371	0,155	1,610	0,65475
	+	0,42	0,163	0,682	0,049	0,561	0,135	2,503	1,46434
KSG Argo	0	1,27	0,13	0,398	0,022	0,225	0,145	0	-1,078
	-	0,83	0,12	0,247	0,021	0,125	0,155	-0,05	-2,625
	+	1,711	0,14	0,550	0,023	0,325	0,135	0,05	0,467
ASTARTA Holding N.V.	0	0,329	0,16	0,45	0,053	0,710	0,145	5,14	0,5
	-	0,292	0,16	0,45	0,045	0,566	0,155	5,2	0
	+	0,368	0,16	0,45	0,062	0,854	0,135	5,08	1
2020									
AgroGeneration SA	0	0,720	0,193	0,439	0,055	0,627	0,165	-0,13	-1,072
	-	0,296	-0,059	0,263	0,055	0,324	0,175	-0,12	-1,972
	+	1,145	0,446	0,615	0,055	0,929	0,155	-0,14	-0,082
MHP SE	0	0,51	0,096611	0,610	0,037	0,436	0,165	1,969	1,02954
	-	0,50	0,032570	0,518	0,025	0,327	0,175	1,458	0,67475
	+	0,52	0,160653	0,702	0,049	0,545	0,155	2,480	1,48434
KSG Argo	0	1,37	0,56	0,412	0,011	0,205	0,165	0	-1,474
	-	0,863	0,52	0,236	0,01	0,105	0,175	-0,05	-3,309
	+	1,886	0,6	0,588	0,012	0,305	0,155	0,05	0,360

ASTARTA Holding N.V.	0	0,313	0,16	0,45	0,056	0,721	0,165	7,84	0,261
	-	0,256	0,16	0,45	0,046	0,555	0,175	7,9	-0,239
	+	0,371	0,16	0,45	0,066	0,886	0,155	7,8	0,761

**Розроблено автором*

Примітка: «0» - стандартний сценарій, «-» - песимістичний сценарій; «+» - оптимістичний сценарій.

Таким чином, за результатами дослідження визначено функціонування агрохолдингу та управління ним, як складної системи, яка функціонує в умовах системного підходу, що дозволило виокремити наступні функції управління: оцінювання, аналіз, прогнозування та регулювання. Запропонований методичний підхід дозволяє підвищити якість оцінювання, аналізу та прогнозування розвитку агрохолдингів в умовах посилення конкурентного середовища на глобальному ринку сільськогосподарської продукції.

У третьому розділі роботи **«Фінансування діяльності агрохолдингів на ринку сільськогосподарської продукції України в контексті світових інтеграційних процесів»** досліджено особливості розвитку українського агропромислового комплексу в умовах світових інтеграційних процесів; визначено фінансові умови забезпечення стратегічних напрямів розвитку великих агропромислових формувань України; обґрунтовано організаційно-економічний механізм фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Проведене дослідження тенденцій розвитку підприємств АПК України, законодавчої бази та теоретико-методологічних засад управління агрохолдингами свідчить, що всебічний розвиток вітчизняного АПК – пріоритетні напрямки розвитку економіки України. Останнім часом спостерігається тенденція до розвитку та територіально-організаційного укрупнення підприємств АПК шляхом формування холдингів, корпорацій. При цьому зростає роль інвестиційних процесів, розробка методики їх впровадження та ефективного управління фінансовими ресурсами. Встановлено, що аграрний бізнес України, зокрема агрохолдинги, відчуває дефіцит інвестиційних ресурсів, але, незважаючи на наявні ризики, АПК України є інвестиційно привабливим бізнесом.

Виконаний регресійний аналіз показав суттєвість впливу деяких чинників сільськогосподарського виробництва, від яких залежить забезпеченість сировиною агрохолдингів, на діяльність цих підприємств. Агрохолдинги, які у своєму виробництві використовують продукцію рослинництва істотно залежать від її наявності та середніх цін реалізації зернових та зернобобових культур. Агроформування, що спеціалізуються на використанні продукції з сировини тваринництва, мають залежність від продуктивності сільськогосподарського виробництва та середніх цін реалізації худоби та птиці (у живій вазі). Змішані - від продуктивності сільськогосподарської сировини та середніх цін реалізації олійних культур. На основі проведеного дослідження обґрунтовано необхідність потреби здійснення управлінського впливу стосовно фінансового забезпечення діяльності агрохолдингів.

За результатами проведеного кластерного та структурного аналізу зроблено висновок, що більшість українських агрохолдингів відносяться до кластеру з високим рівнем ризику та прибутковості. Це пов'язано зі специфікою ведення

бізнесу в Україні. Так з одного боку, мінливість політичних обставин, динамічність ринків та деструктивний вплив конкурентного середовища призводять до того, що ризикованість агрохолдингів збільшується, з іншого боку, в умовах високого рівня ризику підприємства функціонують таким чином, щоб отримувати високий рівень прибутку. Визначено, що завдяки капіталізації агрохолдингів сфера аграрного сектору економіки України може стати одним з основних джерел підвищення економічного зростання країни. Існуюча тенденція об'єднання підприємств в агрохолдинги дозволяє компаніям не лише контролювати якість і собівартість продукції, що випускається, але й підвищує ймовірність одержання кредитних ресурсів.

На основі розробленого методичного підходу до формування стратегічних напрямків розвитку міжнародних агропромислових формувань України, який складається з чотирьох етапів та дозволяє спрогнозувати динаміку розвитку підприємства, дослідити можливі зміни їх стану, визначити майбутнє становище та розробити відповідні стратегічні заходи (рис. 1), побудовано графі переходів та розраховано їх ймовірності, що забезпечує менеджмент агрохолдингу можливими варіантами розвитку агроформування у майбутньому з урахуванням можливостей їх виникнення.

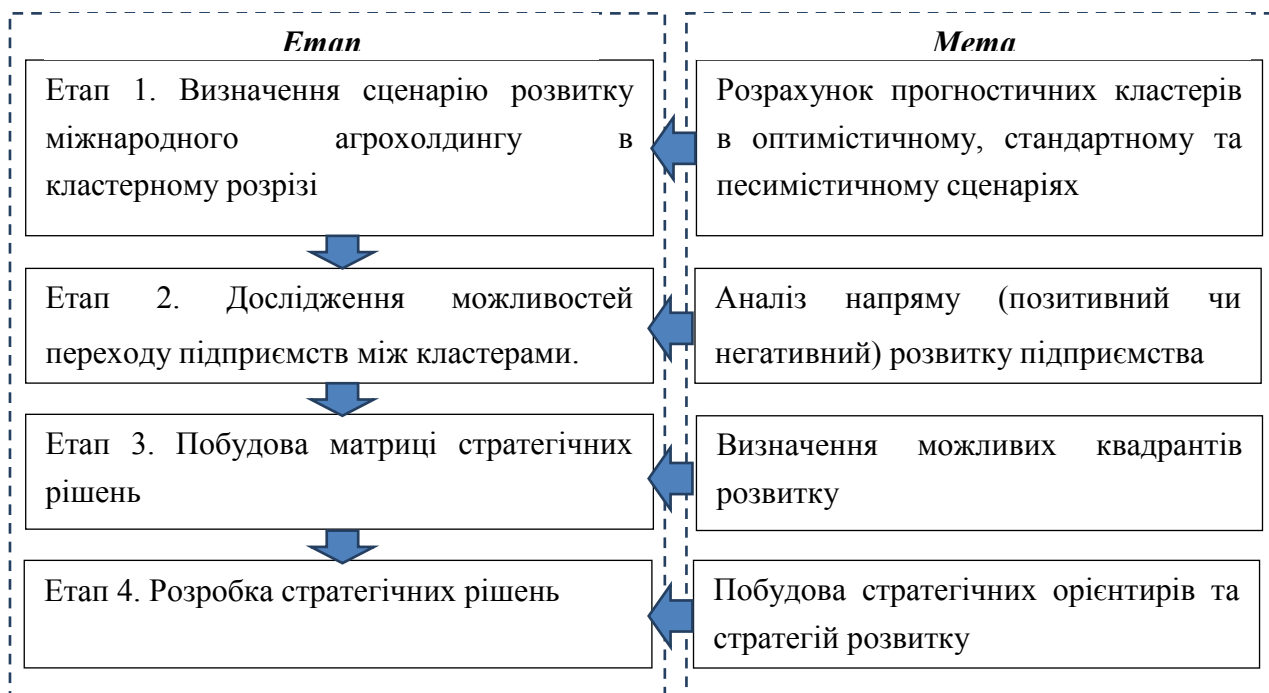

Рис. 1. Схема формування стратегічних напрямків розвитку міжнародних агрохолдингів в Україні* *Розроблено автором

У роботі запропоновано матрицю-перехід, яка базується на поєднанні двох показників: поточного стану підприємства (який характеризується відповідним кластером) та можливих його змін (позитивного або негативного характеру) (рис. 2) та розроблено стратегічні напрями розвитку в залежності від приналежності підприємства до кластеру та з урахуванням можливих змін їх розвитку (табл. 7).

Прогнозоване покращення чи
погіршення стану

+	1	3 1	5 2	7 3	9
	2	4	6	8	10 4
-					
	1	2	3	4	5

Кластер, в якому знаходиться агрохолдинг

Рис.2. Матриця-перехід для найбільших міжнародних агрохолдингів в Україні

**Розроблено автором*

Таблиця 7

Стратегічні напрями розвитку міжнародних агрохолдингів в Україні*

Підприємство	Стратегія
AgroGenerationSA	Санаційна стратегія з заходами підтримки стабільності та покращення показників зростання
MHPSE	Стратегія підтримки орієнтирів та вихід на стабільну траєкторію розвитку
KSGArgo	Стратегія довгострокового розвитку та забезпечення агрохолдинга довгостроковими фінансовими ресурсами
ASTARTAHoldingN.V.	Стратегія зниження ризику та часткового покращення локальних показників розвитку

**Розроблено автором*

З метою забезпечення найбільш ефективного функціонування міжнародних агропромислових формувань України на світових ринках сільськогосподарської продукції у роботі розроблено організаційно-економічний механізм фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції, що забезпечує перетворення вхідної інформації щодо розвитку зовнішніх (політичні, соціальні, економічні та екологічні) та внутрішніх (трудові, фінансові, організаційні та виробничі) чинників у ефективну розробку стратегічних та тактичних рішень щодо фінансування діяльності агрохолдингів (рис. 3).

Таким чином, першочерговим завданням має стати законодавче закріплення державного управління цією сферою у відповідності до визначених національних пріоритетів, реалізація яких здійснюється на основі затверджених Кабінетом Міністрів України інвестиційних проектів. Концентрація на розвитку вітчизняних агрохолдингів наявних фінансових, а також матеріальних і трудових ресурсів здатна забезпечити найбільш ефективне їх функціонування на світових ринках сільськогосподарської продукції.

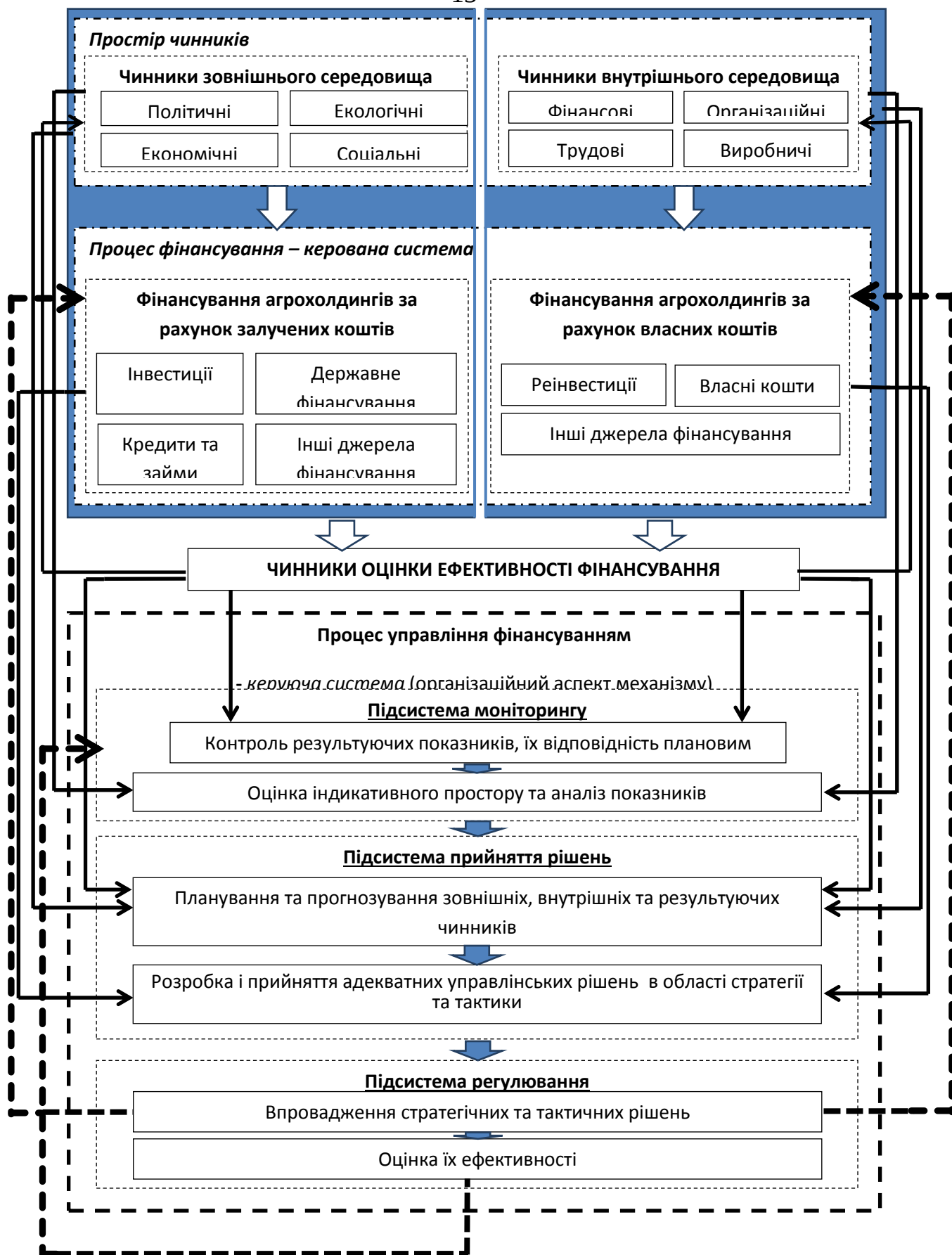

Рис. 3. Організаційно-економічний механізм фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції*

*Розроблено автором

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження вирішено важливе наукове завдання – поглиблення теоретико-методичних засад дослідження фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та обґрунтування організаційно-економічного механізму фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Для досягнення заявленої мети були вирішені дослідні завдання та отримані такі висновки:

1. Дослідження теоретичних аспектів еволюції розвитку та специфіки діяльності агрохолдингів на ринку сільськогосподарської продукції дозволило класифікувати агрохолдинги за трьома основними моделями: 1) на основі горизонтальної інтеграції з метою завоювання нових секторів ринку; 2) за допомогою вертикальної інтеграції підприємств єдиного технологічного циклу з метою зниження витрат, досягнення цінової стабільності, підвищення вартості компанії та 3) створення диверсифікованих холдингів, що характеризується перерозподілом капіталу з однієї галузі економіки в іншу. Фінансові відносини міжнародних холдингових утворень на глобальному ринку сільськогосподарської продукції доцільно розглядати в двох площинах: зовнішні фінансові відносини, які виникають у агрохолдингу в процесі своєї діяльності в результаті зіткнення з зовнішніми суб'єктами економічних відносин; внутрішні фінансові відносини, які виникають в результаті діяльності дочірніх підприємств і / або структурних підрозділів у процесі виконання покладених на них функцій і завдань всередині агрохолдингу.

2. З огляду на існуючі методологічні підходи, розроблено методичний підхід до оцінювання рівня капіталізації діяльності агрохолдингів на основі економетричних методів, який дозволяє скласти рейтинг впливу відповідних показників на глобальні процеси діяльності агрохолдингів і виявити найважливіші з них, за допомогою яких формують стратегії їх розвитку. На першому етапі здійснюється огляд проблематики, другий етап припускає формування базису системи показників оцінювання рівня капіталізації їх діяльності, на третьому етапі реалізується прогнозування показників оцінювання рівня капіталізації та побудова можливих варіантів розвитку діяльності агрохолдингів та їх трансформацій, на заключному етапі проводиться відбір здобутих сценаріїв розвитку агрохолдингів і підведення підсумків проведеного дослідження.

3. Аналіз існуючих економетричних методів дав змогу сформулювати алгоритм оцінювання рівня діяльності міжнародних агрохолдингів на основі методичного підходу з використанням багатофакторних методів дослідження, що дозволив скласти рейтинг впливу фінансових показників на глобальні процеси діяльності міжнародних агрохолдингів, а також виявити найбільш важливі з них. Це дає можливість обґрунтованого формування стратегій розвитку згрупованих країн за критерієм ознак макроекономічних показників.

У ході дослідження визначено основні фактори впливу на рівень розвитку країни, що є підґрунтям виявлення майбутніх тенденцій розвитку міжнародних агрохолдингів у глобальній економічній системі.

4. З позицій системного аналізу, який враховує зворотній зв'язок, досліджено процес функціонування міжнародних агрохолдингів, що дозволяє розробку стратегічних рішень щодо збільшення їх конкурентоспроможності. Базуючись на цих засадах, запропоновано методичний підхід дослідження капіталізації міжнародних агрохолдингів та розробки стратегічних напрямків розвитку агрохолдингів, який містить в собі три основні блоки: 1) дослідження однорідних груп міжнародних агрохолдингів, 2) дослідження поведінки підприємств в кластерах, 3) прогнозування поведінки міжнародних агрохолдингів України. Цільовою спрямованістю даного підходу є побудова однорідних груп кластерів на підставі аналізу показників капіталізації, отримання їх економічної інтерпретації та структурно-регіональний аналіз кластерів.

5. З метою вибору стратегічних перспектив розвитку агрохолдингів проведено кластеризацію міжнародних агрохолдингів за результатами їх фінансово-економічної діяльності. Отримано 5 груп агрохолдингів, зокрема: кластер 1 з високим рівнем левериджу та зростання (GL) (4 агрохолдинги), однак низький рівень капіталу говорить про те, що ці підприємства дуже вразливі для деструктивного зовнішнього впливу та їм необхідно зосередити свою увагу на збільшенні стабільності; кластер 2 з низьким рівнем розвитку (LL) (20 підприємств) - для цих підприємств доцільно зосередитись на довгострокових показниках, таких як рівень левериджу, інтенсивності капіталу та за рахунок цього зменшити рівень ризикованості; кластер 3 ефективного розвитку (26 підприємств) з середнім рівнем показника левериджу в порівнянні з іншими підприємствами, що свідчить про їх довгострокову стабільність; кластер 4 стабільного розвитку (SS) (25 підприємств): аналіз показав, що важливим є не тільки підтримка короткострокової стабільності, а й забезпечення ефективного довгострокового розвитку; кластер 5 з високим рівнем ризику та прибутковості (RP) (19 підприємств). Однак доцільним є комплексний аналіз, так як високий рівень ризику може бути пов'язаний з неефективним ризик-менеджментом, у той час як прибутковість може характеризувати економічну вдачу підприємства. Це дозволило реалізувати завдання вибору стратегічних перспектив розвитку міжнародних агрохолдингів у найближчій перспективі.

6. У ході дослідження здійснено прогнозування поведінки підприємств у майбутньому на основі формування прогностичних моделей для визначення поведінки підприємств та можливих переходів між кластерами з використанням дискримінантного аналізу. Побудовані моделі аналізу часових рядів на основі дискримінантних функцій надають аналітичний інструментарій для прогнозування значень показників функціонування міжнародних агрохолдингів, що дозволяє підвищити якість оцінювання, аналізу та прогнозування розвитку агрохолдингів в умовах посилення конкурентного середовища у світі.

7. Визначено, що розмір інвестицій агрохолдингу в АПК України виражається у сумі інвестицій, вкладених у реалізацію конкретних проектів в агропромисловій діяльності кожного підприємства, що входить в аграрний холдинг. Істотною перевагою великих корпоративних утворень перед дрібнотоварним сектором АПК, є наявність підвищених гарантій. У разі виникнення фінансових відносин між державою і агрохолдингами, виражених наданням державних субсидій на підтримку вітчизняного АПК, останні мають

високу фінансової міцністю і ліквідною заставою. Крім цього, агрохолдинги гарантують ефективніше використання виділених коштів за рахунок оптимізації внутрішньогалузевого ланцюжка - від «поля до прилавка».

8. На основі розробленого методичного підходу до формування стратегічних напрямів розвитку міжнародних агрохолдингів і побудованих графів переходів запропоновано матрицю переходу, яка базується на поєднанні двох показників (поточного стану агрохолдингу, який характеризується відповідним кластером, і можливих його змін: позитивного або негативного характеру). Розроблено стратегічні напрямки в залежності від приналежності агрохолдинга до кластеру та з урахуванням можливих змін їх розвитку, що забезпечує ефективне управління діяльністю міжнародних агрохолдингів на основі вибору з можливих стратегічних перспектив у майбутньому з урахуванням можливостей їх фінансування.

9. З метою забезпечення найбільш ефективного функціонування міжнародних агропромислових формувань України на світових ринках сільськогосподарської продукції розроблено організаційно-економічний механізм фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції, що забезпечує перетворення вхідної інформації щодо розвитку зовнішніх (політичні, соціальні, економічні та екологічні) та внутрішніх (трудові, фінансові, організаційні та виробничі) чинників у ефективну розробку стратегічних та тактичних рішень щодо фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Савін Р.С., Сідоров В.І. Методичний підхід дослідження перспектив розвитку міжнародних агрохолдингів на світовому фінансовому ринку // «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : «Економіка і управління». 2018. Том 29 (68), № 3. С. 10-14.

Особистий внесок здобувача: систематизовано теоретико-методичні засади дослідження міжнародних агрохолдингів на світовому фінансовому ринку, сформовано алгоритм оцінювання рівня діяльності агрохолдингів.

2. Babenko V., Sidorov V., Savin R. Activity of agroholdings in the world market of agricultural products in the context of globalization // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2018. № 8. С. 101-107.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано динаміку діяльності агрохолдингів у глобальному економічному просторі.

3. Savin R.S., Sidorov V.I. Activities of international agroholdings in the world market of foreign investments: investigation of trends and factors of impact in current financing conditions // Technology audit and production reserves. 2018. Vol. 4, № 4(42). P. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2018.141135> (Ulrich's Periodicals Director, DRIVER, BASE, Index Copernicus, ResearchBib, DOAJ, WorldCat, EBSCO, Directory Indexing of International Research Journals, DRJI, OAJI, Sherpa/Romeo, Open Access Articles).

Особистий внесок здобувача: визначено фактори впливу на діяльність міжнародних агрохолдингів на світовому фінансовому ринку.

4. Бабенко В.О., Савін Р.С. Дослідження передумов, чинників та наслідків процесів корпоратизації аграрного сектору глобальної економіки // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2018. № 2. С. 16-22. (Index Copernicus).

Особистий внесок здобувача: визначено чинники, що формують процеси корпоратизації аграрного сектору глобальної економіки, виконано змістовний аналіз впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність агрохолдингів.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації у зарубіжних спеціалізованих виданнях:

5. Savin R. Organizational and economic mechanism of financing activities of Ukraine`s agroindustrial holdings in European integration // The scientific heritage (Budapest, Hungary). 2018. Vol.2, № 26. P. 42-46. (International Scientific Indexing).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Савін Р.С., Сідоров В.І. Інвестиції в розвиток агрохолдингів з метою виходу України на світові ринки виробництва сільськогосподарської продукції // Економічна система України в умовах глобалізаційних викликів ХХІ століття: Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 10 квітня 2018 р.) Чернівці: Буковинський центр економічної освіти та бізнесу, 2018. С. 30-32.

Особистий внесок здобувача: проведено аналіз динаміки інвестиційних надходжень у розвиток агрохолдингів на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

7. Савін Р.С., Сідоров В.І. Діяльність агрохолдингів в умовах глобалізації // Актуальні проблеми та перспективи трансформації міжнародних економічних відносин і світового господарства : матеріали XIV Міжнародної наук.-практ. конф., 20-21 квітня 2018 р. (Хмельницький-Сатанів). Хмельницький: ХНУ, 2018. 180 с. С. 11-12.

Особистий внесок здобувача: запропоновано шляхи ефективної діяльності агрохолдингів у сучасних умовах.

8. Савін Р.С. Сучасний стан ТНК АПК в умовах глобального економічного розвитку // Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: Матеріали доповідей всеукр. наук.-практ.конф. (м. Харків, 26 квітня 2018 р.) Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. С. 96-97.

9. Савін Р.С. Стратегічні напрями розвитку великий агропромислових формувань України: інвестиційні умови забезпечення // Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 13-14 вересня 2018 р.). Київ.: ЦП «КОМПРИНТ», 2018. С. 176-179.

10. Савін Р.С. Фінансові інструменти забезпечення сучасних тенденцій капіталізації міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції // Тенденції та перспективи розвитку науки і

освіти в умовах глобалізації: Матеріали доповідей XXXVIII Міжнар. наук.-практ.конф. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 38. 257 с. С. 45-48.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

11. Савін Р. С., Сідоров В. І., Бабенко В. О. Дослідження механізму розвитку діяльності агрохолдингів в умовах економічної глобалізації / Информационная экономика: этапы развития, методы управления, модели: монография. // Под ред. докт. экон. наук, проф. В.С. Пономаренко, докт. экон. наук, проф. Т.С. Клебановой. Харьков, ВШЭМ ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2018. С. 446-457.

Особистий внесок здобувача: визначено принципи і цілі діяльності агрохолдингів в умовах економічної глобалізації.

12. Savin R.S. Direct foreign investments: interrelation with the activity of international holding companies. Financial support for the development of the Ukrainian agricultural sector : Monograph / Davydenko N.M., Dimitrov I.T. and others. Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2018. 430 p. P. 260-271.

АНОТАЦІЯ

Савін Р.С. Фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини (Економічні науки). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2019.

Дисертація присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та розробці організаційно-економічного механізму фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

У роботі узагальнено теоретичні підходи дослідження теоретичних аспектів еволюції розвитку та специфіки діяльності агрохолдингів на ринку сільськогосподарської продукції; дана характеристика фінансових інструментів забезпечення діяльності міжнародних агрохолдингів на глобальному ринку сільськогосподарської продукції; систематизовано методичні підходи щодо оцінювання рівня капіталізації діяльності агрохолдингів; проаналізовано передумови, чинники та наслідки процесів корпоратизації аграрного сектору глобальної економіки; визначено динаміку прямих іноземних інвестицій як показника масштабів діяльності міжнародних агрохолдингів; проведено кластеризацію міжнародних агрохолдингів за результатами фінансово-економічної діяльності на глобальному ринку сільськогосподарської продукції; проаналізовано сучасний стан та особливості розвитку українського агропромислового комплексу в умовах світових інтеграційних процесів; визначено фінансові умови забезпечення стратегічних напрямів розвитку великих агропромислових формувань України; запропоновано матрицю-перехід, яка базується на поєднанні двох показників: поточного стану підприємства (який характеризується

відповідним кластером) та можливих його змін (позитивного або негативного характеру); розроблено стратегічні напрями розвитку міжнародних агрохолдингів в Україні в залежності від приналежності підприємства до кластеру та з урахуванням можливих змін їх розвитку; запропоновано та обґрунтовано організаційно-економічний механізм фінансування діяльності агрохолдингів в Україні у процесі євроінтеграції.

Ключові слова: міжнародні агрохолдинги, глобальний ринок сільськогосподарської продукції, міжнародна економічна інтеграція, фінансування діяльності міжнародних агрохолдингів, прямі іноземні інвестиції, механізм фінансування міжнародних агрохолдингів.

ABSTRACT

Savin R.S. Financing the activities of international agroholdings in the global agricultural market. – Qualification scientific paper as a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics: Specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – V.N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2019.

The dissertation is devoted to the deepening of theoretical and methodological principles of the study of financing of the activities of international agricultural holdings on the global agricultural market and the development of an organizational and economic mechanism for financing the activities of agricultural holdings in Ukraine in the process of European integration.

The paper generalizes theoretical approaches to the study of theoretical aspects of the evolution of development and the specifics of the activities of agricultural holdings in the agricultural market; The characteristic of financial instruments for ensuring the activity of international agroholdings in the global agricultural market is given; systematic methodical approaches to assessing the level of capitalization of agroholdings activities; the preconditions, factors and consequences of corporatization processes of the agrarian sector of the global economy are analyzed; defined dynamics of direct foreign investments as an indicator of the scale of activity of international agroholdings; clustering of international agricultural holdings based on the results of financial and economic activity on the global agricultural market; the current state and peculiarities of the development of Ukrainian agroindustrial complex in the conditions of world integration processes are analyzed; the financial conditions of providing strategic directions of development of large agro-industrial formations of Ukraine are determined; A matrix-transition is proposed based on a combination of two indicators: the current state of the enterprise (which is characterized by the corresponding cluster) and its possible changes (positive or negative); strategic directions of development of international agroholdings in Ukraine have been developed depending on the company's belonging to the cluster and taking into account possible changes in their development; the organizational and economic mechanism of financing of the activity of agroholdings in Ukraine in the process of European integration was proposed and substantiated.

Key words: international agricultural holdings, global agricultural market, international economic integration, financing of activities of international agricultural holdings, direct foreign investments, financing mechanism of international agroholdings.

САВІН РУСЛАН СЕРГІЙОВИЧ

**ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ АГРОХОЛДИНГІВ НА
ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук

Підписано до друку 02.05.2019.
Формат 60х90/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.
Замовлення № ____.